

Evaluation of Health Education on Awareness, Attitude and Operation of Najafabad Health Care Staffs on the Prevention of Hepatitis B

Amir Tabeshian^{1*}

¹ Department of Health, Faculty of Medicine, Islamic Azad University, Najafabad Branch, Najafabad, Iran

Abstract

Introduction: Hepatitis B is an acute general infective disease which often damages the liver and caused by hepatitis B virus. The rate of chronic carriers was more than 200 million in 1990. Currently, about two billion individuals have previously come across with this virus and about 35 million individuals are chronic carriers in all over the world. The prevalence is closed to universal statistics in our country. Iran has an average prevalence among the other countries. In another word, its prevalence is 5-15%. Since one of the transference routes of this disease is touching infected secretions, health care centers staffs are considered as a vulnerable group. Due to the staffs role in training people of the society, primary prevention is necessary for them more than the others.

Methods and Materials: The present study is a semi-experimental research consisting of four variables including education, awareness, attitude and operation. The participants were 60 staffs of Najafabad Health Care Centers. Data were obtained by a questionnaire and a checklist filled before and after conducting the educational program to investigate research variables as well as evaluating educational programs.

Results: Findings indicated that the level of awareness was 44% before the education which subsequently raised to 50% after education. Positive attitude increased from 49% to 55%; moreover, favorable operation increased from 57% to 78%. Generally there is a significant difference among the means of awareness, attitude and favorable operation before and after the education.

Discussion and Conclusion: The results showed that the education program can enhance awareness, attitude, and operation levels of the participants. Health care centers staffs and health care practitioners are the leading line of health education in both rural and urban areas of society. In addition, training their clients and people are one of their crucial roles. Thus, it is suggested to hold educational courses for them in the form of organized continuous courses.

Keywords: Health education, Awareness, Attitude, Operation, Hepatitis B

*(Corresponding author) Amir Tabeshian, Department of Health, Faculty of Medicine, Islamic Azad University Najafabad Branch, Najafabad, Iran. E-mail: amir.tabeshian@yahoo.com

بررسی تأثیر آموزش بهداشت بر آگاهی، نگرش و عملکرد کارکنان مراکز بهداشتی منطقه نجف آباد درباره پیشگیری از بیماری هیپاتیت B

امیر تابشیان^{۱*}

^۱ گروه بهداشت، دانشکده پزشکی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد نجف آباد، نجف آباد، ایران

چکیده

مقدمه: هیپاتیت B که پیش از این هیپاتیت «سرم» نامیده می‌شد، یک عفونت حاد عمومی است که بیشترین آسیب آن بر کبد وارد و به علت ویروس هیپاتیت B ایجاد می‌شود. میزان ناقلین مزمن در سال ۹۰ بیش از ۲۰۰ میلیون نفر بوده و در حال حاضر در سراسر جهان حدود ۲ میلیارد نفر بر خورد قبلی با این ویروس داشته و حدود ۳۵۰ میلیون نفر ناقل مزمن می‌باشند. در ایران میزان شیوع نزدیک به آمار جهانی است به طوری که ایران با میزان شیوع ۵-۱/۵ جزو مناطق با شیوع متوسط می‌باشد. از آنجا که یکی از مهم‌ترین راه‌های انتقال این بیماری تماس با ترشحات آلوده است، مسلم است که کارکنان خدمات بهداشتی و درمانی یکی از گروه‌های پر مخاطره در زمینه این بیماری می‌باشند و لزوم پیشگیری اولیه در این افراد و با توجه به نقشی که این کارکنان در آموزش افراد جامعه دارند، بیش از سایرین احساس می‌شود.

مواد و روش‌ها: این تحقیق یک پژوهش نیمه تجربی است و بر اساس چهار متغیر آموزش، آگاهی، نگرش و عملکرد انجام می‌گیرد. این پژوهش کل تعداد ۶۰ نفری کارکنان بهداشتی منطقه نجف آباد را شامل می‌شود. اطلاعات لازم جهت بررسی متغیرهای پژوهش و ارزیابی برنامه‌های آموزشی از طریق پرسشنامه و چک لیستی که قبل و بعد از اجرای برنامه آموزشی تکمیل گردید، به دست آمده است.

یافته‌ها: یافته‌ها نشان می‌دهد که سطح آگاهی زیاد در قبل از آموزش ۴۴٪ بوده که در بعد از آموزش به ۵۰٪ افزایش یافته و نگرش مثبت از ۴۹٪ به ۵۵٪ رسیده و همچنین عملکرد خوب از ۵۷٪ به ۷۸٪ افزایش یافته است. به طور کلی بین میانگین آگاهی، نگرش و عملکرد در قبل و بعد از آموزش اختلاف معنی دار وجود دارد.

بحث و نتیجه‌گیری: نتایج حاصل نشان داد که برنامه آموزشی توانسته است سطح آگاهی، نگرش و عملکرد کارکنان مورد مطالعه را ارتقاء دهد. با توجه به این که کارکنان مراکز بهداشتی اعم از مراکز بهداشتی شهری و روستایی و نیز بهورزان خانه‌های بهداشت در خط اول جبهه سلامتی در جامعه بوده و یکی از وظایف مهم آنها آموزش به مراجعین و مردم می‌باشد، توصیه می‌شود کلاس‌های برنامه‌ریزی شده در قالب برنامه‌های آموزش بهداشت مداوم برای آنها بطور سازمان یافته اجرا گردد.

واژه‌های کلیدی: آموزش بهداشت، آگاهی، نگرش، عملکرد، هیپاتیت B

مقدمه

همه مردم دنیا ابراز نموده است (۱). جهت دستیابی به اهداف فوق، آموزش بهداشت را ابزار لازم برای سلامتی جامعه می‌دانند. هر یک از شاخه‌های بهداشت جامعه جنبه‌ای از آموزش بهداشت را داراست و هر کارمند بهداشتی یک آموزشکار بهداشت می‌باشد.

استراتژی سوم سازمان جهانی بهداشت که در سال ۱۹۷۸ در آلمان تصویب شد نیاز به اقدام فوری توسط تمامی دولت‌ها، همه کارکنان بهداشت و توسعه و جامعه جهانی را برای حفظ و ارتقاء بهداشت

مواد و روش‌ها

این تحقیق یک پژوهش نیمه تجربی است و بر اساس چهار متغیر آموزش، آگاهی، نگرش و عملکرد انجام می‌گیرد. روش انجام این پژوهش به این نحو است که محقق یک موقعیت خاص را که همانا اجرای برنامه‌های آموزشی است، ایجاد نموده است و در طی دو مرحله که عبارت است از آزمون اولیه، قبل از اجرای برنامه آموزشی و آزمون ثانویه بعد از اجرای برنامه آموزشی، چگونگی تأثیر آموزش بهداشت را بر متغیرهای ذکر شده مورد بررسی قرار می‌دهد.

اطلاعات لازم جهت بررسی متغیرهای پژوهش و ارزیابی برنامه‌های آموزشی از طریق پرسشنامه و چک لیستی که قبل و بعد از اجرای برنامه آموزشی تکمیل گردید، به دست آمده است. پیش نویس پرسشنامه و چک لیست مذکور با مراجعه به کتب و مراجع مربوط داخلی و خارجی و برخی تحقیقاتی که در این زمینه انجام شده، تهیه گردید.

در این پژوهش کل کارکنان بهداشتی که در خانه‌های بهداشت و مراکز بهداشتی شهری و روستایی منطقه نجف آباد مشغول به کار می‌باشند را شامل می‌شود که این تعداد ۶۰ نفر می‌باشند و در ابتدا هماهنگی‌های لازم با مسئولین شبکه بهداشت و درمان شهرستان نجف آباد انجام گردید.

با شناسایی و مراجعه به خانه‌های بهداشتی، آزمون اولیه انجام گرفته و بعد از تجزیه و تحلیل، به کارکنان مذکور در سالن اجتماعات شبکه آموزش لازم داده شد.

به منظور کاهش تأثیر عوامل مداخله گر، در مورد آزمون ثانویه، سنجش آگاهی و نگرش کارکنان مذکور یک ماه بعد از اجرای آموزش و عملکرد آنان نیز سه ماه بعد از آموزش مورد سنجش قرار گرفت. تجزیه و تحلیل یافته‌ها با استفاده از نرم افزار آماری spss و آزمون‌های ناپارامتری من - ویتنی، مرتبه‌ای - نشانه‌ای ویلکاکسون و کروسکال والیس انجام شده است. افراد مورد پژوهش از نظر سطح تحصیلات به دو طبقه (سیکل و راهنمایی) و (دیپلم و بالاتر) تقسیم گردیدند و نیز از نظر سنوات خدمت در چهار رده (۱-۸)، (۸-۱۵)، (۱۵-۲۲) و (۲۲-۲۹) قرار گرفتند.

بر این اساس رابطه متغیرهای زمینه‌ای سطح تحصیلات، سنوات خدمت و نیز جنس (مرد و زن) با آگاهی، نگرش و عملکرد در قبل و بعد از برنامه آموزشی اندازه گیری گردید.

نظر آموزش بهداشت ارتقای سطح سلامتی و کاستن از رفتارهایی است که بیماری ایجاد می‌کند. به عبارت دیگر منظور از آموزش بهداشت، برقراری و یا ایجاد دگرگونی در بینش و رفتار افراد و گروه‌هاست به طوریکه زندگی سالم‌تری داشته باشند (۲).

بدیهی است افرادی که ارائه دهندگان خدمات بهداشتی و درمانی هستند با توجه به نوع کار خود در مخاطرات خاصی قرار دارند که از آن جمله می‌توان آلودگی‌های مختلفی که در اثر بیماری‌های واگیر ایجاد می‌گردد را نام برد که با استفاده از برنامه‌های آموزش مداوم می‌توان به آنان جهت دستیابی به عملکرد مناسب کمک نمود. چنین به نظر می‌رسد که بازآموزی و نوآموزی در قالب برنامه‌های آموزش مداوم بهترین و مطمئن‌ترین وسیله در راه رسیدن به این وضعیت مطلوب است (۳). می‌دانیم یکی از شایع‌ترین بیماری‌های واگیر، هپاتیت B است که می‌تواند به میزان بالایی کارکنان بیمارستانی را مبتلا سازد و بنابراین پیشگیری از انتقال آن امری ضروری است (۲). شیوع بسیار بالای این عفونت در جهان مهم‌ترین نکته در بیان اهمیت موضوع می‌باشد به طوری که این میزان در جهان تا ۲ میلیارد مبتلا برآورد شده است. آلودگی به ویروس هپاتیت B نه تنها از نظر تعداد مبتلایان مهم است بلکه از نظر تعدد علائم کلینیکی هم اهمیت دارد. طیفی که این بیماری ایجاد می‌کند و شیوع فوق العاده آن باعث می‌شود که ویروس هپاتیت B یک پاتوژن قابل توجه به نظر می‌رسد و هنوز به عنوان علت عمده هپاتیت تزریقی به شمار می‌رود (۴). در ایران میزان شیوع نزدیک به آمار جهانی است به طوری که ایران با میزان شیوع ۵-۱/۵ درصد جزء مناطق "moderate endemic" می‌باشد و در جهان در آینده نزدیک به ۵۰-۴۰ میلیون نفر از مبتلایان که بیشتر آنها در سنین متوسط عمر هستند به علت عوارض ناشی از این بیماری خواهند مرد (۲ و ۵).

در کشور ما حدود ۳۰ درصد افراد جامعه سابقه ابتلا به HBV و ۳ درصد (حدود ۲ میلیون نفر) حامل مزمن آن بوده و حدود ۲۰۰۰۰۰ نفر از آنان نیازمند به درمان هستند. مطالعات انجام شده، اختلاف شیوع در استان‌های مختلف را نشان می‌دهد (۲ و ۵). آنچه مسلم است یکی از گروه‌های پرمخاطره در زمینه این بیماری، کارکنان خدمات بهداشتی و درمانی می‌باشند و لزوم پیشگیری اولیه در این افراد بیش از سایرین احساس می‌شود، چرا که یکی از مهم‌ترین راه‌های انتقال این بیماری تماس با ترشحات آلوده است.

با مقایسه نگرش قبل و بعد از آموزش با استفاده از همان آزمون، در نتایج تفاوت معنی داری بین نگرش قبل و بعد از آموزش وجود ندارد $P_v=0/83$ (جداول ۳ و ۴)

آزمون من - ویتنی نشان می دهد که بین زنان و مردان از نظر متغیر نگرش بعد از آموزش تفاوت معنی دار وجود دارد $(P_v=0/007)$ ، به طوری که زنان از نگرش بهتری در بعد از آموزش برخوردار هستند. همچنین با به کارگیری آزمون رتبه ای - نشانه ای ویلکاکسون برای مقایسه عملکرد قبل و بعد از آموزش می توان گفت با توجه به $P_v=0/003$ ، تفاوت آشکاری بین این دو متغیر وجود دارد، یعنی عملکرد بعد از برنامه آموزشی به طور معنی داری ارتقاء یافته است (جداول ۵ و ۶).

بین دو سطح تحصیلی راهنمایی و سیکل، دبیرستان و دیپلم تنها از نظر میزان عملکرد قبل از آموزش تفاوت معنی دار وجود دارد و میزان عملکرد قبل از آموزش گروه دیپلم بالاتر می باشد $(P_v=0/002)$. همچنین میزان عملکرد قبل و بعد از آموزش کسانی که تحصیلات راهنمایی و سیکل داشته اند، تفاوت معنی دار دارد یعنی عملکرد

جدول ۳- آماره های توصیفی نگرش

نگرش	میانگین	انحراف معیار	Min	Max
قبل	۱۹/۳۲	۱/۳۶	۱۶	۲۱
بعد	۱۹/۴۵	۱/۶۸	۱۵	۲۱

جدول ۴- درصد فراوانی سطوح مختلف نگرش قبل و بعد از آموزش

متغیر مورد بررسی	سطح نگرش	درصد فراوانی
نگرش قبل	کم	۱۰٪
	متوسط	۴۱٪
	زیاد	۴۹٪
نگرش بعد	کم	۱۱٪
	متوسط	۳۳٪
	زیاد	۵۵٪

جدول ۵- آماره های توصیفی عملکرد

عملکرد	میانگین	انحراف معیار	Min	Max
قبل	۹/۴۶	۰/۶۷	۸	۱۰
بعد	۹/۷۶	۰/۴۶	۸	۱۰

کل نتایج انجام شده در این طرح در دو بخش انجام شده است. به این صورت که در بخش اول میزان آگاهی، نگرش و عملکرد افراد به تفکیک متغیرهای دموگرافیک قبل و بعد از آموزش مقایسه شده اند و در بخش دوم میزان آگاهی و نگرش و عملکرد افراد یک بار قبل از آموزش و یک بار بعد از آموزش در بین گروه های متفاوت متغیرهای دموگرافیک مقایسه شده اند. لازم به ذکر است کلیه آزمون های آماری انجام شده در سطح خطای $\alpha=0/05$ انجام شده اند.

یافته ها

در این تحقیق که کلاً تعداد ۶۰ پرسنل بهداشتی مورد مطالعه قرار گرفته اند، برای تجزیه و تحلیل از نرم افزار SPSS.۱۲ استفاده شده است. به منظور انجام آزمون های آماری با توجه به ماهیت داده ها، از آزمون های ناپارامتری من - ویتنی، مرتبه ای - نشانه ای ویلکاکسون و کروسکال والیس استفاده شده است.

پس از مقایسه میزان آگاهی در قبل و بعد از آموزش بین کل افراد مورد مطالعه و با استفاده از آزمون رتبه ای - نشانه ای ویلکاکسون نتایج نشان می دهند که برنامه آموزشی در ارتقاء سطح آگاهی تأثیر مثبت داشته است هر چند که مشخص گردید که با مقدار آماره آزمون ۱۷/۶۱ و مقدار $P_v=0/796$ اختلاف آماری قبل و بعد از آموزش از نظر آماری معنی دار نمی باشد (جداول ۱ و ۲).

همچنین علیرغم تأثیر مثبت آموزش در ارتقاء سطح نگرش کارکنان،

جدول ۱- آماره های توصیفی آگاهی

آگاهی	میانگین	انحراف معیار	Min	Max
قبل	۶/۲۵	۱/۳	۳	۸
بعد	۶/۳۵	۰/۹۷	۴	۸

جدول ۲- درصد فراوانی سطوح مختلف آگاهی قبل و بعد از آموزش

متغیر مورد بررسی	سطح آگاهی	درصد فراوانی
میزان آگاهی قبل	کم	۶٪
	متوسط	۵۰٪
	زیاد	۴۴٪
میزان آگاهی بعد	کم	۱٪
	متوسط	۴۶٪
	زیاد	۵۰٪

و تأکید بر این موضوع دارد که باید برنامه‌های آموزش بهداشت اجرا گردد (۸). بررسی دیگری نشان داد که میزان آگاهی دانش آموزان دبیرستان درباره بیماری هپاتیت B کافی نیست، این بررسی نیز تأکید زیادی بر روی آموزش بهداشت دارد (۹). یک پژوهش انجام گرفته به منظور بررسی تأثیر آموزش بر آگاهی پرستاران بخش همودیالیز بیمارستان‌های تهران، حاکی از آن دارد که آموزش در ارتقاء سطح آگاهی‌های آزمودنی‌ها نقش مؤثری دارد (۱۰). در یک مطالعه خارجی، آموزش آرایشگران جهت پیشگیری از رفتارهای غیربهداشتی منجر به کاهش قابل توجه انتقال بیماری هپاتیت B می‌شود و حتماً بایستی برنامه آموزش بهداشت جهت پیشگیری از بیماری هپاتیت B برای آنها در نظر گرفته شود (۱۱ و ۱۲). به علاوه آرایشگران بایستی از طریق سمینارهای آموزشی اطلاعاتی راجع به عملکرد بهداشتی، محافظت از خود و مشتریان خود در مقابل بیماری هپاتیت B کسب کنند (۶ و ۱۳).

کارکنان مراکز بهداشتی نقش رادیو و تلویزیون را در اشاعه فعالیت‌های بهداشتی قابل قبول نمی‌دانند. همچنین این دسته از کارکنان کاملاً با برگزاری کلاس‌های آموزشی درباره پیشگیری از هپاتیت B موافق می‌باشند. همچنین در این پژوهش درصد قابل توجهی از کارکنان مراکز بهداشتی اظهار داشته‌اند که آگاهی‌های لازم را در مورد مسائل بهداشتی به مردم مراجعه کننده نمی‌دهند. در این رابطه بررسی‌های انجام شده نشان می‌دهد که نسبت زیادی از مردم به دلیل این که معلومات کافی از بیماری هپاتیت ندارند، نسبت به آن وحشت دارند و تنها راه منطقی برای حل این مسئله اعتلای سطح آگاهی‌های عمومی مردم از طریق جراید، رادیو و تلویزیون، CDهای تصویری و مراکز بهداشتی - درمانی می‌باشد (۵). نتایج پژوهش حاضر نشان می‌دهد که اگر چه بین سطح نگرش در قبل و بعد از برنامه آموزشی تفاوت معنی‌داری وجود ندارد ولی آموزش به طور میانگین نگرش کارکنان مورد مطالعه را در بعد از آموزش افزایش داده است.

در یک مطالعه داخلی که بر روی آگاهی و نگرش دانشجویان پیام نور مرکز سقر در زمینه‌ای انجام گردید، نشان داد که آموزش بهداشت، نگرش این دانشجویان را نسبت به بیماری ایدز ارتقاء داده است که با نتایج پژوهش حاضر مطابقت می‌نماید (۱۴).

همچنین بین میانگین عملکرد و رفتار افراد مورد پژوهش در زمینه

جدول ۶- درصد فراوانی سطوح مختلف عملکرد قبل و بعد از آموزش

متغیر مورد بررسی	سطح عملکرد	درصد فراوانی
عملکرد قبل	کم	٪۱۰
	متوسط	٪۳۳
	زیاد	٪۵۷
عملکرد بعد	کم	٪۱
	متوسط	٪۲۰
	زیاد	٪۷۸

بعد از آموزش بهتر می‌باشد (آماره آزمون $11/35$ و $P_v=0/004$). همچنین آزمون ناپارامتری کروسکال - وایس نشان داد که هیچ تفاوت معنی‌داری برای متغیرهای مورد مطالعه در بین سطوح مختلف سنوات خدمت دیده نمی‌شود. آزمون من - ویتنی نشان می‌دهد که هیچ تفاوت معنی‌داری بین مجردین و متأهلین برای متغیرهای مورد مطالعه وجود ندارد.

بحث و نتیجه‌گیری

هدف کلی این پژوهش بررسی تأثیر آموزش بهداشت بر آگاهی، نگرش و عملکرد کارکنان مراکز بهداشتی شهری و روستایی منطقه نجف آباد در زمینه پیشگیری از بیماری هپاتیت B می‌باشد.

نتایج حاصل نشان می‌دهد که برنامه آموزشی توانسته است سطح آگاهی کارکنان مورد مطالعه را ارتقاء دهد. بر اساس مطالعه انجام شده دیگری در شهر بابل بر روی آرایشگران مرد در همین زمینه، آموزش باعث بالا رفتن آگاهی آرایشگران نسبت به بیماری هپاتیت B شده است (۶) یعنی نتایج پژوهش حاضر با نتایج این پژوهش هم ارز می‌باشد. در همین زمینه پژوهش دیگری در ارتباط با آموزش گروهی چند مرحله‌ای بیماران هپاتیت B انجام شده که نشان می‌دهد آموزش باعث افزایش سطح معلومات این بیماران درباره بیماری هپاتیت B گردیده است، چرا که اکثر این دسته از بیماران اظهار داشتند که آموزش دانش آنان را افزایش داده است (۷) که با نتایج پژوهش حاضر از نظر تأثیر آموزش بر آگاهی کارکنان مراکز پزشکی درباره بیماری هپاتیت B مطابقت دارد. همچنین در یک بررسی خارجی نشان داده شده است که میزان آگاهی نوجوانان مهاجر آمریکایی درباره بیماری هپاتیت B قابل قبول نبوده است

چه در قبل و چه بعد از برنامه آموزشی، باجنس افراد (مرد و یا زن بودن) ارتباط تنگاتنگی ندارد.

پیشنهادات

با توجه به این که کارکنان مراکز بهداشتی اعم از مراکز بهداشتی شهری و روستایی و نیز بهورزان خانه‌های بهداشت در خط اول جبهه سلامتی در جامعه بوده و یکی از وظایف مهم آنها آموزش به مراجعین و مردم می‌باشد، طراحی و اجرای کلاس‌های برنامه‌ریزی شده در قالب برنامه‌های آموزش بهداشت مداوم بطور سازمان یافته برای آنها توصیه می‌شود. از طرف دیگر پیشنهاد می‌گردد برنامه‌های آموزشی همگانی در زمینه مسائل و مشکلات بهداشتی جامعه در قالب فلسفه فرهنگی، تربیتی جامعه و به طور بومی و جذاب از طریق رادیو، تلویزیون و جراید ملی و استانی برای عموم مردم تهیه و اجرا گردد.

تقدیر و تشکر

بدینوسیله از تمامی مسئولین شبکه بهداشت و درمان و کارکنان مراکز بهداشتی شهری و روستایی منطقه نجف آباد و همچنین از حوزه معاونت پژوهشی دانشگاه آزاد نجف آباد که ما را در انجام این پژوهش کمک و یاری نمودند، تشکر و قدردانی می‌نماییم.

پیشگیری از انتقال بیماری هپاتیت B در قبل و بعد از برنامه آموزشی اختلاف معنی داری در سطح ($P_v \leq 0/05$) وجود دارد که با نتایج حاصل از پژوهشی که در همین زمینه بر روی آرایشگران مرد شهر بابل انجام گرفته همخوانی دارد (۶).

همچنین نتایج پژوهش نشان می‌دهد که در قبل و بعد از برنامه آموزشی، متوسط سطح آگاهی‌ها و نگرش کارکنان مراکز بهداشتی نسبت به پیشگیری از انتقال هپاتیت B در سطوح مختلف تحصیلی یکسان می‌باشد. اما در قبل و بعد از آموزش رفتار و عملکرد افرادی که تحصیلات آنها در سطح راهنمایی و سیکل می‌باشند، بهتر از افرادی است که در سطح دبیرستان و دیپلم می‌باشند.

در این پژوهش آگاهی، نگرش و عملکرد کارکنان مراکز بهداشتی چه در قبل و چه در بعد از برنامه آموزشی با طول سال‌های خدمت (سنوات) ارتباطی ندارد. تحقیق دیگری که در شهرستان شیراز در زمینه تأثیر آموزش بهداشت بر روی مربیان بهداشت مدارس انجام گردید، نیز عدم وجود ارتباط بین آگاهی و سنوات خدمت را تأیید می‌کند (۱۵). همچنین نتایج به دست آمده در پژوهشی که در همین زمینه روی آرایشگران مرد شهر بابل انجام گرفت، نشان می‌دهد که بین آگاهی، نگرش و عملکرد آنان با بعضی از متغیرهای زمینه‌ای از جمله طول سال‌های خدمت در قبل و بعد از آموزش ارتباطی وجود ندارد (۶).

در پژوهش حاضر آگاهی، نگرش و عملکرد کارکنان مورد پژوهش

References

- 1- Park GE, Park K. comprehensive book of preventive and social medicine, forth volum. University Gilln of medical science publication. 2005.
- 2- Hatamy H, Razavy M, Ardebily H, Majlesy F, seyed Nozady M. Comprehensive book of public health, second volum. Tehran. Arjmand publication. 2012.
- 3- Mohseny M. Medicine sociology. Tehran. Tahory publication. 2006.
- 4- Saeby I. infection Diseases in irab of viral Diseases. Tehran. Alborz publication. 1993.
- 5- Alaviyan SM. Hepatitis B of virus. Third chapter. Tehran. Noor danesh publication. 2002.
- 6- Zabihy A, Hajian K. effect of Health education on preventive behavior in male at Babol city about Hepatitis B, journal of medical university of Hormozgan. 2004; No: 3, P: 133-138.
- 7- Adibi P, Nik Kholgh B. Group education to patients of Hepatitis B. journal of medical education. 2002;4: 7-12.
- 8- Wiecha JM. Differences in knowledge of hepatitis B among Vietnamese African-American, Hispanic and white adolescents in Worcester. Massachusetts Pediatrics. 1999; 104 (5).
- 9- La Torre G, De Vito E, Martellucci L, Langiano E, Ricciardi G. Knowledge attitudes and practices regarding sexually transmitted disease among students in 3 high schools in Casino. Ann Lg. 2002; 14 (3): 233-42.
- 10- Ashk-Torab T. Effect of education on Knowledje at hemodializis nurces about Hepatitis B. Ms thesis. Tehran university of medical sciences. Nurcing faculty. 1991.
- 11- Bari A, Akhtar S, Rabbar MH, Luby Sp. Risk factors for hepatitis C virus infection in male adults in Rawal Pindi – Islamabad. Pakistan. Trop Med Int Health. 2001; 6 (9): 732-738.

- 12- Candan F, Alagozlu H, Poyraz O, Sumer H. Prevalence of hepatitis B and C virus infection in Barbers in the sivas region of Turkey. *Occup Med.* 2002; 52 (1) , P: 31-34.
- 13- Wang CS, Chang TT, Yao WJ, Chou P. Comparison of hepatitis B virus and hepatitis C virus prevalence and risk factors in a community – based study. *Am J Trop Med.* 2002; 66 (4): 389-393.
- 14- Vakily M. Effect of Health education on knowledge and Attitude of male students university about AIDS. Ms thesis. Tarbiat Modaress University. Tehran. 2003.
- 15- Karimzadeh Shirazy K. Effect of Health education on knowledge of Health teachers Shiraz school. Ms thesis. Tarbiat Modaress university. Tehran. 1992.